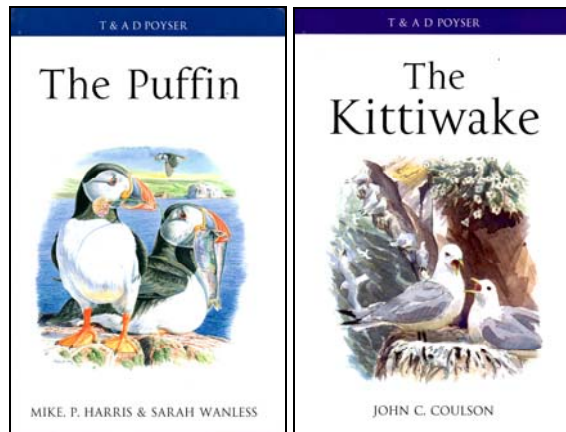


Nieuwe boeken *Books to consider*



Harris M.P. & S. Wanless 2011. THE PUFFIN. T. & A.D. Poyser, London, 256pp, €66.

Coulson J.C. 2011. THE KITTIWAKE. T. & A.D. Poyser, London, 304pp, €56.

Enkele tientallen jaren geleden werden nieuwe "Poysers" nog ongeduldig tegemoet gezien en vogelaars staken elkaar de loef af door alvast bij voorintekening te bestellen. In een tijdperk waarin we met informatie overdonderd worden lijkt de animo wat getemperd te zijn en velen realiseren zich niet eens dat de *Poyser* serie nog steeds bestaat! Twee kortgeleden verschenen monografieën verdienen het om hier even aandacht te krijgen: *The Puffin* van Mike Harris en Sarah Wanless en *The Kittiwake* van John Coulson.

The Puffin is een tweede editie van het in 1984 uitgegeven boek dat dezelfde titel droeg, maar waarbij alleen Mike nog als auteur werd opgevoerd. Was de tweede editie van *The Gannet* (Bryan Nelson) indertijd ronduit teleurstellend, de gelukkige eigenaren van de eerste editie van *The Puffin* kunnen zich zonder problemen ook de tweede aanschaffen. Wat een verbetering! En het was al zo'n goed boek. Opvallend is natuurlijk de wat kleurrijkere lay-out van moderne *Poysers*, maar veel belangrijker is de volledig gereviseerde inhoud, waaraan ook andere specialisten nadrukkelijk hebben bijgedragen. In de hoofdstukken 4 en 5, waar de verspreiding en populatieontwikkeling aan bod komt, hebben bijvoorbeeld Bernard Cadiou en Mélanie Le Nuz (F), Ævar Petersen (Ic), Jens-Kjeld Jensen en Erik Mortensen (Faeroer), Matti Åhlund en Rune Hixén (Sv), uiteraard Tycho Anker-Nilssen (N), Halvard Strøm (Russia, arctisch N), David Boertman (Gr), en Tony Diamond, Tony Gaston en anderen (USA/Can) teksten aangeleverd. Het resultaat is een excellente, up to date samenvatting van de wereldpopulatie van de Papegaaiduiker (voor zover bekend...). De meeste Papegaaiduikers broeden in IJsland en nog steeds zijn de tellingen daar beneden alle peil (en dus is de onzekerheid groot). Natuurlijk zijn daar relatief weinig bewoners en dus ook weinig ornithologen, maar evengoed kunnen we vaststellen dat de prioriteiten kennelijk elders liggen. Achtereenvolgende hoofdstukken in dit boek behandelen de evolutie en taxonomie (zeer beknopt), een overzicht van papegaaiduikeronderzoek wereldwijd, uiterlijk en rui,

Sula 24(2): 95-96 (2011)

verspreiding en aantallen, aanwezigheid op de kolonie en het bebroeden van eieren, kuikenzorgen broedsucces, gedrag (door Kenny Taylor), voedsel en foerageergedrag, predatoren, kleptoparasieten, parasieten en competitie, jaarlijkse overleving, papegaaiduikers buiten de broedtijd, papegaaiduikers en mensen, bedreigingen en een toekomstperspectief. Kritiekpunten zijn, zoals bij al deze op koloniewerk gebaseerde boeken, de stiefmoederlijke behandeling van het voorkomen op zee en in dit specifieke geval hadden ook de biometrische gegevens zorgvuldiger kunnen worden bijgewerkt. Harris en Wanless zijn echter auteurs die ook iets anders dan Engels lezen (of dat althans pretenderen) en het boek ademt dan ook de sfeer van een internationale benadering. Interessante aspecten zoals het voedsel worden wel weer erg vanuit de Isle of May-situatie (het eiland waar de auteurs de laatste tientallen jaren vrijwel al hun onderzoek concentreerden) benaderd. Het hoofdstuk "*Overview and the future*" bestaat ook uit twee secties van gelijke lengte: "*Isle of May*" en "*The bigger picture*", waaruit een wat beperkt gezichtsveld blijkt. Meer aandacht voor bijvoorbeeld Noorwegen had hier voor de hand gelegen. De adembenemend mooie illustraties in dit boek zijn van Keith Brockie. Afgezien van verspreide zwart-wit foto's bevat dit boek een katern met prachtige kleurenfoto's.

The Kittiwake van John Coulson is nog meer vanuit het enigszins beslagen gezichtsveld van de eigen kolonie geschreven. Dat hoeft geen echte beperking te zijn, het onderzoek van Coulson is wereldberoemd, maar in dit specifieke geval loert er toch een gevaar. De onderzoeksfaciliteiten in North Shields (stroomopwaarts rivier Tyne, Newcastle, Engeland) mogen dan uniek zijn en bijzonder handig, de onderzoeker moet zich in elk geval even afvragen hoe representatief zijn resultaten zijn wanneer het om veel karakteristiekere locaties van Drieteenmeeuwenkolonies op steile klifkusten en afgelegen eilanden elders in het Noord-Atlantische gebied gaat. Nergens ter wereld is de drang van Drieteenmeeuwen om op huizen te broeden, diep in het binnenland, zo groot als in de omgeving van North Shields. De vraag dringt zich op: wat voor wonderlijk fenotype is dit eigenlijk!? Uiteraard is dit boek wel degelijk de moeite waard, en het staat vol met interessante en deels ook unieke onderzoeksgegevens. De indeling in hoofdstukken verschilt van het vorige boek, maar veel dezelfde onderwerpen komen aan de orde. Net als bij *The Puffin* wordt het zeeleven van de Drieteenmeeuw nauwelijks behandeld. Het hoofdstuk "*Winter oceanic distribution and reoccupation of the colony*" (22pp) wekt verwachtingen, maar is hoofdzakelijk gebaseerd op ringgegevens (sic!) waar het een verblijf op zee betreft. Er staat niet eens een verspreidingskaart bij! In het hoofdstuk wordt vooral veel tekst besteed aan de terugkeer in de kolonie. Ook het foerageergedrag op zee wordt incompleet behandeld en het literatuurgebruik is wat deze aspecten betreft teleurstellend. Koloniewerkers zouden zich beter moeten realiseren dat een groot deel van het leven van zeevogels zich op zee afspeelt, niet in de kolonie. De kolonie is een jaarlijks "moeten", omdat de eieren nu eenmaal uitgebreed moeten worden. Alles wat er in de kolonie gebeurt is het resultaat van de mogelijkheden die de zee dit soort vogels biedt. De illustraties in dit boek zijn van Robert Greenhalf. Daarnaast zit er een katern kleurenfoto's in het boek, met wat vliegbeelden (enkele kleden) en vooral veel Drieteenmeeuwen op nesten in Engeland. Merkwaardig is het hier en daar opduiken van de Roodpootdrieteenmeeuw *Rissa brevirostris* in dit boek. Een totaal andere soort! Het ware beter geweest dit helemaal achterwege te laten; het voegt niets toe aan "The Kittiwake" en om echt iets over de buitengewoon interessante (maar ecologisch sterk verschillende) Roodpoten te leren moeten we zeker niet in dit boek zijn. Coulson heeft niettemin een schat aan interessante informatie over de Drieteenmeeuw in de aanbieding en het was hoog tijd dat over deze soort zo'n monografie verscheen. Het wachten is nu op *The Guillemot!*

Kees Camphuysen

Koninklijk Nederlands Instituut voor Zeeonderzoek, Texel